

УДК 327:659.44

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/1-60/63-69>

Софія ШУСТЕНКО, канд. політ. наук, асист.

ORCID ID: 0000-0001-5815-7236

e-mail: s_shustenka@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПОЛІТИКО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ КОНЦЕПТ ДІЯЛЬНОСТІ РАДИ ЄВРОПИ

Вступ. У численних наукових розвідках наголошується, що проблема забезпечення інформаційних прав людини Радою Європи за часів глобальних політичних трансформацій та інформаційно-комунікаційної революції набуває все більшого значення та актуальності. В умовах трансформації сучасної системи міжнародних відносин та утворення нового міжнародного та світового порядку основна задача Ради Європи полягає у врегулюванні законодавчих систем країн-учасниць для гарантування ліберальної демократії, які зазначені в Європейській конвенції з прав людини (1950 р.) і Конвенції із захисту прав людини та фундаментальних свобод (1953 р.). Метою було дослідити одну з ключових проблем інформаційної політики Ради Європи – забезпечення інформаційних прав людини в сучасному світі.

Методи. У процесі дослідження було використано методи системного аналізу, системного підходу, інституційного підходу, історичний метод, метод структурно-функціонального аналізу.

Результати. Наразі відкритий доступ до інформації є одним з основних принципів демократичної держави і гарантується конституцією. Процес надання державних послуг трансформувався з розвитком комп'ютерних технологій, замінивши майже всю систему традиційних урядових механізмів.

Висновки. Було доведено, що діяльність Ради Європи має значний вплив на утворення та функціонування системи інформаційних прав людини на європейському рівні. Ці права відображені в багатьох міжнародно-правових актах Ради Європи і стали засобом впровадження чи взяття до уваги державами при здійсненні їхньої правотворчості, закріпленні в національному законодавстві держав-членів Ради Європи. Європейський суд із прав людини є не лише значимою структурою для державних методів захисту прав людини, але й завдяки своїм рішенням, які мають прецедентний характер та визнаються джерелом права, робить значний внесок у справу реалізації та охорони інформаційних прав.

Ключові слова: Рада Європи, інформаційні права людини, глобальні політичні трансформації, європейський рівень.

Вступ

Передумови дослідження обґрунтовують актуальність і важливість аналізу проблем забезпечення інформаційних прав людини Радою Європи за часів глобальних політичних трансформацій та інформаційно-комунікаційної революції, що набувають все більшого значення та актуальності. В умовах трансформації сучасної системи міжнародних відносин та утворення нового міжнародного та світового порядку основна задача Ради Європи полягає у врегулюванні законодавчих систем країн-учасниць для гарантування ліберальної демократії, які зазначені в Європейській конвенції з прав людини (1950 р.) і Конвенції із захисту прав людини та фундаментальних свобод (1953 р.) (Верховна Рада України, 2021).

Метою статті є визначення рівня впливу діяльності Ради Європи на утворення та функціонування системи інформаційних прав людини на європейському рівні.

Завдання статті:

- дослідити одну з ключових проблем інформаційної політики Ради Європи – забезпечення інформаційних прав людини в сучасному світі;

- визначити основні виклики і пріоритети інформаційної політики Ради Європи у сфері інформаційної безпеки та свободи вираження.

Огляд літератури. На погляд дослідників, одну з ключових ролей у гарантуванні інформаційних прав громадян відіграють ЗМІ. Посилена влада засобів масової інформації, зокрема інтернету, допомагає набуттю обізнаності, а також поширенню доступу до інформації. Утім, варто зазначити, що існує і небезпека появи певних труднощів, оскільки "ЗМІ посилюють співчуття та глобальну активність у сфері прав людини, але разом з тим виникає загроза появи ненависті, стереотипів та дезінформації. Особливо вразливими до онлайн-ризиків є діти та молодь" (Рада Європи і Європейський Союз, 2015).

У контексті авторського дослідження вважаємо за необхідне розглянути поняття "інформаційні права людини". Під інформаційними правами людини український

дослідник О. Яременко розуміє "групу основоположних прав людини, які визначають суспільне становище особи в системі інформаційних відносин". У свою чергу, інформаційні відносини можна розглядати як взаємовідносини, які утворюються в усіх сферах життя та функціонуванні суспільства чи держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні, а також обробці і захисті інформації (Яременко, 2002, с. 157).

У свою чергу, наукову категорію "основоположні права людини" розуміємо як правові можливості, що необхідні для існування і розвитку особи. Вони визнаються невід'ємними, мають бути загальними і рівними для кожного, забезпечуватися і захищатися державою в межах загальноприйнятих міжнародних стандартів (Цвік та ін., 2009, с. 447).

Методи

У процесі дослідження було використано методи системного аналізу, системного підходу, інституційного підходу, історичний метод, метод структурно-функціонального аналізу.

Результати

Правом людини, яке найбільше корелюється із засобами масової інформації, вважають фахівці, є право на свободу переконань та їх вираження. Свобода вираження думок, як зазначено в документах із прав людини, включає право на отримання та поширення інформації, право на мовчання, право на формулювання особистих думок, як-от право на визначення власного стилю в одязі, використанні головних уборів, смаки у сферах музики, літератури і кіно; воно також включає художнє вираження, політичну та торговельну мову, академічну свободу та право на свободу слова представників журналістської діяльності. Такий спектр дозволяє усвідомити, наскільки значимим є це право, що дає можливість досягти самореалізації та гідності, осягнути сенс життя, стимулює розвиток особистості. Ця свобода також має важливе значення для спільнот, які виступають за посилення прогресу, утвердження рівності, демократії та інститутів самоврядування. Свобода вираження думки

© Шустенко Софія, 2025

має значення сама по собі, а також передує здійсненню ряду інших прав і свобод (Дроздов, & Дроздова, 2019).

Найважливішим етапом у забезпеченні інформаційних прав людини вважається узгодження Радою Європи декларації про ЗМІ і права людини від 23 січня 1970 р., де зазначено, що засоби масової інформації мають широкий вплив у суспільстві. Також підкреслено, що на ЗМІ поширюється право на свободу вираження думки, яке охоплює свободу на поширення інформації. Національні держави зобов'язані в розумних межах надавати інформацію з питань, що становлять інтерес для громадськості, а засоби масової інформації зобов'язані повідомляти повну і вичерпну інформацію про державні справи. Вказано на незалежність преси та інших засобів масової інформації від державного контролю, а обмеження цієї незалежності допускається тільки на підставі рішення суду, а не органів виконавчої влади. Також забороняється пряма або непряма цензура в ЗМІ (Консультативна асамблея Ради Європи, 1970, резолюція 428).

Відповідно до декларації про засоби масової інформації і права людини незалежність засобів масової інформації має бути захищеною від загрози з боку монополій. Приватні підприємства та фінансові групи не можуть мати права на монополію у сфері друку, радіо чи телебачення, і не слід дозволяти виникненню монополій, що підконтрольна урядові. Окремі особи, соціальні групи, регіональні або місцеві органи влади повинні мати право займатися цією діяльністю, якщо вони дотримуються встановлених правил ліцензування. Зауважено на необхідності вжити спеціальних заходів для забезпечення свободи іноземних журналістів, включаючи персонал міжнародних друкованих агентств, з тим, щоб надати можливість громадськості отримувати точну інформацію з-за кордону. Ці заходи мають поширюватися на статус, обов'язки і привілеї іноземних журналістів і повинні передбачати захист від довільної депортації. Вони припускають відповідний обов'язок іноземних журналістів достовірно висвітлювати події (Консультативна асамблея Ради Європи, 1970, резолюція 428).

Важливо, що в рамках конвенції було вжито заходів щодо захисту індивіда від будь-якого посягання на його право на повагу до свого приватного життя. Вказується, що право на повагу до приватного життя є головним правом вести своє життя на власний розсуд при мінімальному сторонньому втручанні в нього. У конвенції зазначено, що особлива проблема виникає в результаті спроб отримати інформацію за допомогою сучасних технічних пристроїв – пристрої для підслуховування, таємні мікрофони, використання комп'ютерів тощо. Ці пристрої завдають суттєвої шкоди праву на повагу до приватного життя. У тих випадках, коли створюються регіональні, національні або міжнародні банки комп'ютерних даних, індивід не повинен повністю позбавлятися захисту від посягання на його особисте життя в результаті збору інформації, що стосується навіть його особистого життя. Банки даних мають обмежуватися необхідним мінімумом інформації, необхідної для оподаткування, пенсійних програм та програм соціального забезпечення тощо (Консультативна асамблея Ради Європи, 1970, резолюція 428).

Слід зауважити, що уряди національних держав завжди намагалися здійснювати певний контроль над засобами масової інформації та над отриманням доступу до масмедіа задля впливу на широкий загал з метою досягнення підтримки або перешкоджання здійсненню дій з боку опозиції. Проте значною мірою контрольовані засоби масової інформації обмежують громадян в отриманні соціальної обізнаності, знань про світові події, достовірної аналітики, як і дані про економічний стан

держави, політичну діяльність та соціальне життя. Державний контроль за засобами масової інформації може втілюватися спрямовано, наприклад, засобом відміни інтернет-трафіку або телефонних розмов для підтримки національної безпеки. В іншому разі, уряди можуть цілком закрити доступ до певної інформації. Це підтверджує випадок ліквідації мережі мобільного зв'язку в Ірані в середині 2009 р. та в Єгипті наприкінці 2010 р., глушіння радіостанцій, супутникового телебачення і відволення журналістів із зон конфліктів. Необхідно зазначити, що в 2009 р. журналістам наказали звільнити північно-західну провінцію Сінцзян у Китаї, щоб уникнути появи в масмедіа інформації щодо проявів насильства етнічного характеру (Консультативна асамблея Ради Європи, 1970, резолюція 428).

У дослідженнях констатується і той факт, що регулювання ЗМІ з боку державних органів викликає занепокоєння в Раді Європи: зокрема, ідеться про події в Угорщині у 2011 р. з прийняттям закону про засоби масової інформації, що передає державному органу зобов'язання координувати всі ЗМІ, у тому числі приватних постачальників контенту, застосовувати штрафи і призупиняти діяльність ЗМІ на підставі засад, які насправді нечітко означені. В інших європейських країнах дифамація на сьогодні є умовою для притягнення до кримінальної відповідальності, тобто журналістів можуть ув'язнити, якщо вони публікують інформацію про події або переконання, які можуть нанести шкоду державі і суспільству. У своїх рішеннях, ухвалених щодо справ про дифамацію, Європейський суд з прав людини неодноразово заявляв, що "...затвердження вироку про тюремне ув'язнення працівників масмедіа йде врозріз із правами на свободу слова представників журналістики... винятком є справи, які містять порушення основних прав людини, зокрема, у вираженні ненависті, агресії чи закликів до здійснення насильства". Саме Європейський суд з прав людини окреслив визначення рамок засад, які регулюють ступінь здійснення свободи слова відповідно до ст. 10(2). Суд затвердив, що це право є "однією з основних передумов формування демократичного суспільства" (Консультативна асамблея Ради Європи, 1970, резолюція 428).

Важливе місце в розвитку інформаційних прав людини зіграла Віденська декларація від 25 червня 1993 р., у якій, зокрема, вказано, що "Рада Європи є визначним європейським політичним інститутом, здатним прийняти на рівноправній основі і в постійних структурах демократії Європи, що не підпадають під комуністичний тиск. Відповідно, доступ цих держав до участі у діяльності Ради Європи визнається ключовим чинником у процесі європейського будівництва на основі загальноєвропейських цінностей. Такий доступ передбачає, що країна, яка звернулася з проханням про членство в організації, привела свої установи і правову систему у відповідність з основними принципами демократії, верховенством права і повагою до прав людини. При цьому наголошується, що народні представники повинні обиратися за допомогою вільних і справедливих виборів на основі загального голосування; має бути гарантована свобода слова й особливо засобів масової інформації; захист національних меншин та дотримання принципів міжнародного права повинні залишатися вирішальними критеріями для оцінювання будь-якої заяви при прийомі в члени; зобов'язання підписати Європейську конвенцію про права людини і визнати контрольний механізм Конвенції у всій її повноті в максимально короткі терміни також є вкрай важливим" (Віденська декларація та Програма дій (декларация № 995_504 від 25.06.1993) (Верховна Рада України, 1993).

У рамках Віденської декларації від 25 червня 1993 р. важливе місце мала реформа механізму контролю за дотриманням Європейської конвенції про права людини. Із підписанням "Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод", яка набрала чинності в 1950 р., Рада Європи створила єдину у своєму роді міжнародну систему захисту прав людини. Головною відмінною рисою цієї системи є той факт, що держави, які підписали цю Конвенцію, беруть на себе зобов'язання ефективно захищати права людини, закріплені в цій Конвенції, і погодитися з міжнародним контролем за їх дотриманням. До того ця відповідальність була покладена на Європейську комісію з прав людини та Європейський суд з прав людини (Верховна Рада України, 1993).

Доречною в контексті авторського дослідження виявилася резолюція № 1120 "Про вплив нових комунікативних та інформаційних технологій на демократію", що була ухвалена ще в 1997 р. (Рада Європи. Парламентська асамблея, 1997, резолюція 1120). Проте з розвитком новітніх інформаційних та комунікаційних мереж вона набуває додаткової актуальності. У резолюції зокрема йдеться про те, що "на базі технічних, політичних і культурних змін, які здійснюються в сучасному світі, Рада Європи має намір окреслити можливості, які надають нові комунікативні й інформаційні технології (НКІТ), для ефективною реалізації потреб громадян. Вони мають заохочувати розширення свобод, посилювати рівень самовизначення громадян і сприяти їх більш активній участі у суспільних справах, посилювати економічний розвиток і зайнятість, сприяти соціокультурному розвитку та покращувати процес здобуття освіти й пошуку знань. Їх варто використовувати в інтересах громадян, соціального розвитку, демократії та миру" (Рада Європи. Парламентська асамблея, 1997, резолюція 1120).

Одним із завдань Ради Європи, як зазначається в документах, є необхідність "сконцентрувати позитивну мету поширення нових комунікативних та інформаційних технологій, що надають значні можливості, зокрема в галузі освіти, і можуть здійснити суттєвий внесок у побудову демократії, оскільки роблять можливими контакти та обмін ідеями без здійснення цензури з боку органів влади, які не працюють на засадах демократії". Відповідно, ПАРЄ РЕ закликає національні парламенти підтримувати політиків, які сприяють розвитку новітніх технологій. У цьому контексті важливим заходом "гарантування поваги до конфіденційності автоматизованих даних особистого й приватного характеру, має використання, зокрема, конвенції Ради Європи "Про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних" (ETS № 108) та рекомендації Комітету міністрів № (73)22 і № (74)29 "Про захист приватного життя осіб з огляду на електронні бази даних", рекомендації № R(94)13 "Про заходи щодо сприяння прозорості ЗМІ" і рекомендації № R(95)4 "Про захист персональних даних у сфері телекомунікаційних послуг", із чітким фокусом на телефонних послугах" (Рада Європи. Парламентська асамблея, 1997, резолюція 1120).

Вагомим чинником забезпечення інформаційних прав людини виявилася резолюція 1636, що була прийнята Радою Європи в 2008 р. і яка зосереджує увагу на показниках демократії в медіасфері (Рада Європи. Парламентська асамблея, 2008, резолюція 1636). Зокрема, у резолюції наголошено на важливості свободи ЗМІ та підкреслено, що право на вільне вираження власних поглядів та інформації через ЗМІ є значимим компонентом демократичного суспільства. При цьому вказується, що роль суспільства в процесі демократичного ухвалення рішень потребує глибокої поінформованості суспільства та здатності вільного вираження

поглядів. Зважаючи на те, що європейські стандарти свободи засобів масової інформації були окреслені Радою Європи в ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також у ряді рекомендацій Комітету Міністрів та рішеннях і рекомендаціях ПАРЄ, Парламентська асамблея здійснює постійний моніторинг за дотриманням свободи масмедіа перед державними виборами і подає аналітичний звіт на основі стандартів, встановлених Радою з питань демократичних виборів, яка включає представників Венеціанської комісії, Конгресу місцевих та регіональних влад і Парламентської асамблеї (Рада Європи. Парламентська асамблея, 2008, резолюція 1636).

Парламентська асамблея підтримує порівняльні оцінки стану національних медіа, а також розроблені для ЮНЕСКО індикатори розвитку ЗМІ, визначені організацією у ст. 19 та Західноафриканським центром розвитку ЗМІ, що уможливають визначення стратегії піднесення масових комунікацій у контексті національного розвитку (United Nations, 1948, art. 19). У документі, зокрема, зазначається, що ПАРЄ визнає за необхідне сприяти принципам свободи засобів масової інформації в демократичному суспільстві, які полегшать аналіз середовища в тій чи іншій країні щодо дотримання свободи ЗМІ та виявлення проблемних питань і потенційних слабких місць у цій сфері життєдіяльності. Таким чином, для країн-членів Ради Європи забезпечується здійснення діалогу на європейському рівні щодо можливих заходів з метою врегулювання дискусійних позицій. Парламентська асамблея також пропонує парламентам держав постійно проводити прозорий порівняльний аналіз стану в ЗМІ у своїх країнах задля визначення проблем у національних системах законодавства та медіаполітиці та здійснення відповідних заходів для їх урегулювання" (Рада Європи. Парламентська асамблея, 2008, резолюція 1636).

На переконання українського дослідника П. Сухорольського, для національної діяльності із забезпечення прав людини відповідним пунктом та орієнтиром є міжнародні стандарти, закріплені в основних міжнародно-правових документах з прав людини, які продовжують розвиватися, у тому числі, і завдяки діяльності міжнародних урядових організацій. Однією з таких організацій, першочерговою метою якої стало забезпечення прав людини, є саме Рада Європи. Як вже зазначалося, у рамках цієї організації була підписана Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ЄКПЛ) (Верховна Рада України, 2021), а також створений спеціальний орган забезпечення реалізації положень Конвенції – Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ).

Перелік інформаційних прав людини, закріплених у ЄКПЛ та інших документах Ради Європи, охоплює дві групи прав. До першої групи належать права і свободи, пов'язані зі свободою вираження поглядів, що згідно із ЄКПЛ включає свободу дотримуватися власних поглядів, отримувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади та незалежно від кордонів. У сучасному контексті прийнято говорити загалом про свободу інформації, яка передбачає: 1) право мати інформацію та переконання; 2) право вільно отримувати інформацію (право на доступ до інформації та право не сприймати інформацію поза своєю волею); 3) право вільно поширювати інформацію (Сухорольський, 2011). До цієї ж групи належать права, що зафіксовані та детально регламентовані в інших документах Ради Європи, зокрема: право на доступ до офіційної інформації, (Council of Europe, 2008), право на доступ до інформації, що є суспільно значимою, право на відповідь (Верховна Рада України, 2008, ст. 8-9) тощо. До другої групи інформаційних прав належать права людини, які обмежують

свободу інформації. У ЄКПЛ це передусім право на повагу до приватного та сімейного життя, до особистого житла та кореспонденції (Верховна Рада України, 2008, ст. 8). В інформаційній сфері це право пов'язане з концепцією інформаційної та комунікаційної приватності. Також суди можна віднести право на повагу до гідності і честі особи (Верховна Рада України, 2008, ст. 7).

"Усі зазначені права", – ідеться у науковій розвідці П. Сухорольського, – "належать до особистих (громадянських) прав людини. Ці права розглядаються провідними європейськими науковими школами як природні права, тобто права, які походять від природи людини чи усталеного суспільного порядку, а не від держави. Вони спрямовані на забезпечення найважливіших індивідуальних потреб особи та безпосередньо пов'язані із самою її сутністю" (Сухорольський, 2011). Однак це не означає, що інформаційні права обмежені лише особистими правами. До них належить, наприклад, право людини на захист матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з науковими, художніми або літературними працями, які є її авторським здобутком (Верховна Рада України, 2008, ст. 15) (соціально-економічне право); право народів мати вільний доступ до інформації і повністю без втручання розвивати свою систему інформації та засобів масової інформації.

У контексті розмежування публічної і приватної сфер для другої групи інформаційних прав характерним є те, що вони забезпечують приватний інтерес, тобто інтерес конкретних осіб чи об'єднань. Для забезпечення ж свободи інформації характерне поєднання приватного і публічного (суспільного) інтересу (Сухорольський, 2011). Найбільш яскравим прикладом цього, наголошує науковець, є діяльність ЗМІ, яка, з одного боку, є необхідною для забезпечення доступу особи до інформації, служить засобом власного вираження поглядів авторів, а з іншого, є обов'язковою умовою демократичного розвитку суспільства та прозорості й ефективності публічної влади. Публічний інтерес у положеннях ЄКПЛ забезпечується шляхом визначення випадків можливого обмеження інформаційних прав людини з боку держави, наприклад, обмеження в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, громадської безпеки, економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я чи моралі, підтримання авторитету і безсторонності суду. Пошук необхідного балансу між публічними і приватними інтересами в інформаційній сфері вважається головним завданням державних та міжнародних інституцій, діяльність яких торкається реалізації інформаційних прав, зокрема в Європейському суді з прав людини (Сухорольський, 2011).

Що стосується діяльності з охорони та захисту інформаційних прав у рамках Ради Європи, то провідну роль також відіграє ЄСПЛ. У цьому контексті необхідно підкреслити, що його рішення є обов'язковими для держав-членів ЄКПЛ, а в законодавстві України прямо вказано, що суди України при розгляді справ використовують ЄКПЛ та практику ЄСПЛ як основу права (Верховна Рада України, 2006, ст. 17). Стосовно інших конвенцій, які закріплюють інформаційні права людини, то спеціальні положення в них спрямовані на забезпечення реалізації зазначених прав (Верховна Рада України, 2008, ст. 24-25), а також на створення умов для захисту цих прав. Варто зазначити, що у своїй діяльності із застосування ст. 8 та 10 ЄКПЛ Європейський суд з прав людини, керуючись її положеннями, намагається знайти баланс інтересів приватних осіб, суспільства та держави.

Одним із найважливіших завдань інформаційної політики Ради Європи фахівці вважають забезпечення

інформаційних прав людини у глобальній мережі "Інтернет", яка стала потужним інформаційним ресурсом для діяльності всіх акторів світу. Держави-члени Ради Європи, репрезентуючи приватний сектор, громадянське суспільство та інші суб'єкти, інтенсивно працюють над тим, щоб в "Інтернет" забезпечувалися права особи, демократії та верховенство права, щоб "Інтернет" був безпечною і відкритою мережею, де можуть розкриватися свобода слова, право на зібрання, повага до особистого життя, культурне розмаїття, освіта та набуття знань. Для досягнення цієї мети Рада Європи сформулювала такі міжнародні документи, як: конвенції про кіберзлочинність, захист персональних даних і захист дітей в інтернет-просторі. Організація також розробляє типові законодавчі акти у формі рекомендацій державам-членам і керівні принципи для суб'єктів інтернет-середовища. При цьому запропоновано залучити до захисту прав людини в мережі "Інтернет" Європейську конвенцію про права людини. Крім того, Європейський суд з прав людини, який приймає постанови щодо заяв про порушення Конвенції, ухвалив значимі рішення стосовно онлайн-середовища, а також права на вільне вираження поглядів, вільного доступу до інформації та права на повагу до особистого життя (Попко, & Попко, 2021).

У численних дослідженнях зазначається, що мережа "Інтернет" сприймається громадянським суспільством як інструмент політичної емансипації, а також як засіб поширення інформації і думок у планетарному масштабі, що використовується журналістами, захисниками прав людини та опозиційними рухами. На міжнародних форумах і шляхом співробітництва між країнами-учасницями Ради Європи обговорюються проблеми розвитку й захисту свободи слова та вираження поглядів, а також свободи зібрань та об'єднань як в мережі "Інтернет", так і в реальному житті, у межах дотримання інших основних прав людини. Під час міжнародних форумів на вищому рівні щодо проблем інформаційного суспільства уряди більшості країн підтвердили безумовну придатність загальної декларації прав людини до функціонування "Інтернету"; зі свого боку, Рада Європи завжди вказує на важливість захисту основоположних прав людини і вільного руху інформації в мережі (Конституція України, 2012, ст. 34, розд. 2).

Проте, як показав моніторинг забезпечення прав людини в "Інтернет", у багатьох країнах не дотримуються свободи слова у мережі, а отже, кожен третій користувач у світі не має вільного і необмеженого доступу до глобальних інформаційних ресурсів. Зазначимо, що Франція як країна-засновниця Рада Європи засуджує цензуру й обмеження доступу до мережі "Інтернет" як приватного, так і загального характеру, що реалізуються в прямій формі (шляхом створення перешкод, блокування або необґрунтованої фільтрації інтернет-ресурсів) і в опосередкованій, під приводом боротьби з дезінформацією, кіберзлочинністю і тероризмом.

Фахівці також звертають увагу і на забезпечення прав інтелектуальної власності в інформаційному просторі, що має вирішальне значення для творчої й інноваційної діяльності. Наразі цифрова революція сприяє кардинальним перетворенням у сфері споживання культурних благ і, відповідно, трансформації економічних моделей, що забезпечують дохід творчих діячів. Тому можна стверджувати, що без захисту права інтелектуальної власності розвиток динамічної і творчої цифрової економіки неможливий (Конституція України, 2012, ст. 34, розд. 2).

У науковому дискурсі до переліку прав людини в мережі "Інтернет" належить і ефективний захист персональних даних та приватного життя, що має першорядне

значення для зміцнення довіри користувачів і забезпечення їхньої безпеки. Тому, вказується у дослідженнях, важливо не допускати дій, що представляють собою порушення права на повагу до приватного життя (незаконне зберігання персональних даних, їх неправомірне використання або несанкціоноване поширення тощо), з тим, щоб користувачі мали можливість контролювати свої персональні дані і щоб це основне право дотримувалося всіма посередниками (Конституція України, 2012, ст. 34, розд. 2).

Інтернет визнається двигуном економічного зростання і вектором розвитку свободи і демократії. Водночас він також вважається простором, де вільно і безкарно можуть діяти пірати, хакери, злочинні елементи тощо. Типи загроз дуже швидко еволюціонують і тепер переросли в кібершпіонаж, пошкодження мереж і сервісів, фізичне знищення шляхом віртуальної атаки. Відтепер будь-яка країна, її життєво важливі інфраструктури, банки, і навіть вся економіка, можуть виявитися паралізованими внаслідок комп'ютерної атаки. Цілком закономірно, що такий подвійний характер віртуального простору спонукав держави до підвищення пильності, а також вдосконалення захисту урядових інформаційних систем і життєво важливих інфраструктур, аж до розробки наступальних засобів протидії. Держави також змушені розглядати правові заходи обмеження ризиків, що пов'язані з інтернетом (Попко, & Попко, 2021).

Слід зазначити, що й у сфері міжнародних відносин кіберпростір набуває особливої дипломатичної сутності, оскільки постало питання про забезпечення стабільності і безпеки мережі "Інтернет" щодо взаємодії всіх міжнародних акторів. Проте позиції країн-членів міжнародних організацій з приводу посилення безпеки кіберпростору значно різняться, оскільки деякі з них вважають за необхідне розробити міжнародний юридичний інструмент обов'язкового характеру, що регулює дії держав щодо "Інтернету". Інші держави дотримуються принципу, що розробку рішень щодо підвищення безпеки в мережі "Інтернет" слід здійснювати спільно з підприємствами та громадянським суспільством. На їхню думку, посилення контролю держав над кіберпростором може призвести до обмеження свободи користування інформаційними ресурсами, тому чинне міжнародне право може бути застосовано до інтернет-простору, і розробка нової юридичної регламентації не видається необхідною. Достатньо добровільно прийняти певні принципи взаємовідносин між державами і вжити заходів, які зміцнюють взаємну довіру, наголошують фахівці (Конституція України, 2012, ст. 34, розд. 2).

Зауважимо, що мережа "Інтернет" як універсальна система пов'язаних між собою комп'ютерних мереж, діяльність яких не є централізованою, став глобальним форумом для свободи волевиявлення, але одночасно зумовлює питання щодо відповідальності та регулювання діяльності та інтернеті. З огляду на інтенсивний розвиток інформаційного суспільства, перед міжнародними організаціями постає питання захисту прав людини в онлайн-площині. Для врегулювання цих питань Рада Європи розробила ряд конвенцій та рекомендацій. До прикладу, Конвенція про інтернет-злочинність (2001 р.) спрямована на захист мережі "Інтернет" від несанкціонованих злочинів з використанням нових технологій. Додатковий протокол до цієї Конвенції передбачає притягнення до кримінальної відповідальності за викриття проявів расистського та ксенофобського характеру, здійснених через комп'ютерні системи. Ще одним ключовим інструментом є Конвенція про доступ до офіційних документів (2008 р.), яка захищає право кожної особи, без дискримінації за будь-якою характеристикою, за необхідністю отримати доступ до

офіційних документів, які містяться в органах державної влади (Попко, & Попко, 2021).

Крім того, Комітет міністрів Ради Європи 21 вересня 2011 р. ухвалив 10 принципів для управління мережею "Інтернет", в якому запропоновано нове бачення ЗМІ: 1. Захист усіх основоположних прав і свобод та підтвердження їх унікальності, неподільності, взаємозв'язку та універсальності; 2. Забезпечення всебічної участі урядів, представників приватного сектора, громадянського суспільства, технічного співтовариства та користувачів; 3. Підтвердження обов'язків держав згідно з питаннями державної політики міжнародного значення, пов'язаних з мережею "Інтернет"; 4. Розповсюдження прав і можливостей користувачів мережі "Інтернет" задля здійснення основних прав і свобод та гарантування участі в заходах із питань регулювання "Інтернету"; 5. Універсальний характер мережі "Інтернет" визнаний завдяки можливості загального доступу; 6. Цілісність мережі "Інтернет" через підтримку безпеки, стабільності та надійності; 7. Утримання децентралізованої відповідальності за регулярне управління "Інтернетом"; 8. Підтримка відкритих стандартів та інтероперабельності мережі "Інтернет", а також його цілісної природи; 9. Забезпечення максимально допустимого розкриття користувачам інтернет-контенту програм і послуг; 10. Збереження культурного та мовного різноманіття інтернету (Портал Ради Європи, 2019).

Водночас з проблемами, що зумовлені функціонуванням мережі "Інтернет", особливої уваги набуває захист і розширення прав та можливостей дітей, що стає пріоритетним завданням у порядку денному діяльності Ради Європи. Тому в "Рекомендаціях щодо розширення можливостей дітей у новій інформаційній та комунікаційній сфері" (2006 р.) ідеться про те, що країни-члени повинні діяти узгоджено в контексті інформаційної грамотності і набуття знань, які б розширювали права і можливості дітей та їх педагогів, а також сприяли більш продуктивному використанню інформаційно-комунікаційних послуг і технологій. Важливість до заохочення навчання навичкам в інтернеті та цифрової грамотності підтверджена в іншій Рекомендації (2009 р.), яка містить заклик до країн-членів щодо розвитку та підтримки у взаємодії з учасниками приватного сектору та громадянського суспільства, ефективної стратегії для захисту дітей від діяльності, що несе загрозу завданню шкоди, і разом з тим захищає їх проактивність у новому інформаційно-комунікаційному середовищі (Портал Ради Європи, 2019).

Зазначимо, що Рада Європи активно працює над розвитком права людини на доступ до інформації, дотримується принципів відкритості та прозорості, а також використовує всі наявні можливості притягнути до відповідальності владні інституції за необґрунтовані обмеження таких прав на національному і глобальному рівнях. Європейська ініціатива прозорості була започаткована С. Калласом, який свого часу займав посаду віце-президента Європейської Комісії. Він стверджував, що "обмін інформацією – це засіб зміцнення довіри, що є добре випробуваний і має можливість поновити довіру громадян до спроможності державних органів вдало та продуктивно керувати своєю країною" (Шустенко, 2017). Таку позицію можна простежити й у пояснювальній записці до Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів, де об'єктивність і прозорість державних органів визначається як "основний чинник ефективного управління та чинник того, чи таке суспільство є дійсно демократичним і плюралістичним, здатним протистояти всім проявам корупції, спроможним критикувати тих суб'єктів, які ним керують, і доступним для освіченого провайдера громадян у справах, які мають громадський інтерес. Право вільного доступу до офіційних документів має

також ключове значення в контексті особистого розвитку громадян і використання ними своїх фундаментальних прав. Це право, зокрема, підвищує легітимність державних органів для суспільного сприйняття і збільшує довіру самого суспільства до них"

Зокрема, Рада Європи надала рекомендації державним правовим установам належним чином підтримувати права людини на їхній доступ до офіційних документів, які створюються та перебувають на збереженні в державних органах. Для того, щоб забезпечити доступ до публічної інформації, а також інформувати громадськість у питаннях, пов'язаних з державним управлінням, органами державної влади, ідеться у рекомендаціях, слід надати громадськості можливість доступу до законодавчих актів в електронному вигляді, представляти звіти про свою діяльність, а також слідувати нормам, які передбачені законами про свободу інформації. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів акцентувала увагу на принципі залученості та ініціативи інституцій державної влади поширювати офіційні документи, які перебувають у їх розпорядженні (Шустенко, 2017).

Незважаючи на те, що прозорість та відкритість завжди вважалися основоположними засадами для управління, яке заслуговує на довіру, практика сприяння праву на доступ до інформації стала поширеною тільки останнім часом. Слід виокремити директивні документи Ради Європи, які стали основоположними й для більшості правових систем держав-членів ЄС: Рекомендація № (2002)2 про доступ до офіційних документів (прийнята Комітетом міністрів 21 лютого 2002 р. на 784-му засіданні заступників міністрів); Конвенція UNECE про доступ до інформації, суспільну участь в узгодженні рішень і доступ до законодавства в питаннях, пов'язаних із навколишнім середовищем (ухвалена 25 червня 1998 р. на IV міністерській конференції "Навколишнє середовище для Європи"); Модель закону про свободу інформації, створена НУО "Стаття XIX" у 2001 р.; Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (ухвалена Комітетом міністрів 27 листопада 2008 р. під час 1042-го засідання заступників міністрів) (Шустенко, 2017).

Якщо говорити про практичне застосування зазначених принципів та рекомендацій, слід виокремити Регламент № 1049/2001 про публічний доступ до документів Європейського парламенту, Ради ЄС та Європейської Комісії, який був прийнятий Радою ЄС і Європейським парламентом після підписання Амстердамського договору в 2001 р. Для належного виконання цього Регламенту було встановлено правила, що забезпечують більшу відкритість і прозорість політичного процесу. Ідеться про створення структури доступу до неоприлюднених документів інституцій та органів Європейського Союзу за допомогою реєстру документів або за індивідуальними запитом, розширення доступу до документів, які походять від третіх сторін, визначена норма, згідно з якою, навіть якщо конкретний документ має захист від загального розголосу у виключному порядку (за винятком гарантії громадських інтересів або недоторканості особистого життя), він має право на публікацію, якщо інтереси суспільства переважають над інтересами захисту документа, скорочення строків обробки запитів до 15 робочих днів і формування реєстру документів (Шустенко, 2017).

Для того, щоб сприяти виконанню регламенту, Європейська комісія видала посібник з чіткими і простими рекомендаціями, як отримати доступ до інформації. Посібник складається з двох частин: у першій описано, як отримати доступ до документів, інформація про які вже опублікована, а в другій описано, як отримати доступ до неопублікованих документів. Також Європейською Комісією було прийнято "Кодекс пристойної

адміністративної поведінки службовців Генерального секретаріату Ради Європейського Союзу у їхніх професійних взаємовідносинах з громадськістю" та "Кодекс належної адміністративної поведінки у стосунках з громадськістю", в яких сформульовано стандарти відкритості та надання інформації. Цими кодексами встановлено загальні стандарти доступу до інформації. Згідно з ними вся інформація має надаватися в повному обсязі. Якщо, з будь-яких причин, чиновник не може надати інформацію, то людині, яка її запросила, мають надати розгорнуту відповідь з причинами відмови. Більше того, для запитів використовують пошту, телефон та електронну пошту (Шустенко, 2017).

Дискусія і висновки

Наразі відкритий доступ до інформації є одним з основних принципів демократичної держави і гарантується конституцією. Процес надання державних послуг трансформувалася з розвитком комп'ютерних технологій, замінивши майже всю систему традиційних урядових механізмів. Крім того, надання інформації завдяки використанню новітніх технологій відбувається швидше та якісніше, що покращило спілкування між урядом та громадянами, а через впровадження електронного врядування політика уряду стала більш відкритою, доступною та підзвітною для своїх громадян. Фактично, якщо механізми електронного врядування правильно застосовуються на практиці, то вони здатні допомогти уряду заслужити довіру суспільства за рахунок втілення політичного курсу, створеного в результаті громадської участі (Шустенко, 2017).

Можемо стверджувати, що діяльність Ради Європи має значний вплив на утворення та функціонування системи інформаційних прав людини на європейському рівні. Ці права відображені в багатьох міжнародно-правових актах Ради Європи і стали засобом впровадження чи взяття до уваги державами при здійсненні їхньої правотворчості, закріплюються у національному законодавстві держав-членів Ради Європи. Європейський суд із прав людини є не лише значимою структурою для державних методів захисту прав людини, але й завдяки своїм рішенням, які мають прецедентний характер та визнаються джерелом права, робить значний внесок у справу реалізації та охорони інформаційних прав.

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. (1993). *Віденська декларація та Програма дій* (декларация № 995 504 від 25.06.1993). Офіційний портал ВРУ. https://zakononline.com.ua/documents/show/167622__167622
- Верховна Рада України. (2006). *Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини* (Закон України N 30, ст. 17). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
- Верховна Рада України. (2008, 17 грудня). *Європейська конвенція про трансграничне телебачення (ETS N 132)* (зі змінами від 9 вересня 1998 р. (994_090)). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_444#Text
- Верховна Рада України. (2021). *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод* (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) (документ 995_004, редакція від 01.08.2021). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
- Дроздов, О.М., & Дроздова, О.В. (Пер.). (2019). *Посібник за статтею 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод*. https://unba.org.ua/assets/uploads/75f3bb7ffb475097735f_file.pdf
- Конституція України. (2012). *Право на свободу думки і слова* (ст. 34, розд. II, від 20.01.2012 р.). <https://www.president.gov.ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
- Консультативна асамблея Ради Європи. (1970). *Щодо Декларації про засоби масової інформації і права людини* (Резолюція № 428 від 23.01.1970). Ліга закон. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU70024.html
- Попко, В.В., & Попко, Є.В. (2021). Міжнародно правове регулювання транснаціональної кіберзлочинності в кіберпросторі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія "Право"*, 66, 276–283. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/11/49.pdf>
- Портал Ради Європи. (2019, 14 жовтня). Роль засобів масової інформації. У *Компас: посібник з освіти в області прав людини за участі молоді*. <https://www.coe.int/uk/web/compass/media>

Рада Європи і Європейський Союз. (2015). *Рамкова програма співробітництва (ОПС) на 2015–2020 рр. для Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова, України і Білорусі*. <https://rm.coe.int/1680462fc7>

Рада Європи. Парламентська асамблея. (1997). *Про вплив нових комунікативних та інформаційних технологій на демократію* (Резолюція 1120). Центр демократії та верховенства права. <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1120-1997-pro-vplyv-novyh-komunikatyvnyh-ta-informatsijnyh-tehnologij-na-demokratiyu/>

Рада Європи. Парламентська асамблея. (2008). *Показники демократії в медіа* (Резолюція 1636). Центр демократії і верховного права. <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1636-2008-pokaznyky-demokratiyi-v-media/>

Сухорольський, П.М. (2011). Особливості діяльності Ради Європи із забезпечення інформаційних прав людини. *Матеріали Всеукраїнської конференції "Україна в системі глобального інформаційного обміну: теоретико-методологічні аспекти дослідження і підготовки фахівців"* (27 травня 2011 р. с. 230–236). Видавництво Львівської політехніки. <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19178/1/47-Sukhorolsky-230-236.pdf>

Цвік, М.В., Петришин, О.В., Авраменко, Л.В. та ін. (2009). *Загальна теорія держави і права*. Право.

Шустенко, С.О. (2017). Інформаційна політика та стан інформаційної сфери країн Європи. *Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки"*, 15. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3139/2820

Яременко, О. (2002). Інформаційні відносини як предмет правового регулювання: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*, 1-2, 156–161.

Council of Europe. (2008). *Convention on Access to Official Documents (Adopted by the Committee of Ministers on 27 November 2008 at the 1042bis meeting of the Ministers' Deputies)*. <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1377737&Site=CM>

United Nations. (1948, December 10). *Universal Declaration of Human Rights* (Article 19). <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

References

Constitution of Ukraine. (2012). *The right to freedom of thought and speech* (Art. 34, Sect. II, dated 20.01.2012) [in Ukrainian]. <https://www.president.gov.ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>

Consultative Assembly of the Council of Europe. (1970). *Concerning the Declaration on the Mass Media and Human Rights* (Resolution No. 428 of 23.01.1970). League of Laws. [in Ukrainian]. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU70024.html

Council of Europe. (2008). *Convention on Access to Official Documents (Adopted by the Committee of Ministers on 27 November 2008 at the 1042bis meeting of the Ministers' Deputies)*. <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1377737&Site=CM>

Council of Europe and European Union. (2015). *Framework Programme for Cooperation (FPC) 2015–2020 for Armenia, Azerbaijan, Georgia, the Republic of Moldova, Ukraine and Belarus* [in Ukrainian]. <https://rm.coe.int/1680462fc7>

Council of Europe Portal. (2019, 14 October). *The role of the media*. In *Compass: a guide to human rights education with youth participation* [in Ukrainian]. <https://www.coe.int/uk/web/compass/media>

Council of Europe. Parliamentary Assembly. (1997). *On the impact of new communication and information technologies on democracy* (Resolution

1120). Centre for Democracy and the Rule of Law.[in Ukrainian]. <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1120-1997-pro-vplyv-novyh-komunikatyvnyh-ta-informatsijnyh-tehnologij-na-demokratiyu/>

Council of Europe. Parliamentary Assembly. (2008). *Media Democracy Indicators* (Resolution 1636). Centre for Democracy and the Rule of Law [in Ukrainian]. <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1636-2008-pokaznyky-demokratiyi-v-media>

Drozdov, O.M., & Drozdova, O.V. (Trans.). (2019). *Guide to Article 11 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* [in Ukrainian]. https://unba.org.ua/assets/uploads/75f3bb7ffb475097735f_file.pdf

Popko, V.V., & Popko, E.V. (2021). *International legal Regulation (EU) 2024/2747, 2024*. of transnational cybercrime in cyberspace. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, Law Series*, 66, 276–283 [in Ukrainian]. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/11/149.pdf>

Sukhorols'kyi, P.M. (2011). *Peculiarities of the Council of Europe's activities in ensuring human information rights. Proceedings of the All-Ukrainian Conference "Ukraine in the System of Global Information Exchange: Theoretical and Methodological Aspects of Research and Training of Specialists"* (May 27, 2011, pp. 230–236). Lviv Polytechnic Publishing House [in Ukrainian]. <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/19178/1/47-Sukhorolsky-230-236.pdf>

Shustenko, S.O. (2017). Information policy and the state of the information sphere in European countries. *International relations. Series "Political sciences"*, 15 [in Ukrainian]. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3139/2820

Tsvik, M.V., Petryshyn, O.V., Avramenko, L.V. et al. (2009). *General theory of state and law*. Pravo [in Ukrainian].

United Nations. (1948, December 10). *Universal Declaration of Human Rights* (Article 19). <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

Verkhovna Rada of Ukraine. (1993). *Vienna Declaration and Action Program* (Declaration No. 995_504 of 25.06.1993). Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine [in Ukrainian]. https://zakononline.com.ua/documents/show/167622___167622

Verkhovna Rada of Ukraine. (2006). *On the Execution of Decisions and Application of the Practice of the European Court of Human Rights* (Law of Ukraine No. 30, Article 17) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2008, December 17). *European Convention on Transfrontier Television (ETS No. 132)* (as amended on September 9, 1998 (994_090)) [in Ukrainian]. http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_444

Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols)* (European Convention on Human Rights) (document 995_004, revised on 01.08.2021) [in Ukrainian]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Yaremenko, O. (2002). Information relations as a subject of legal Regulation (EU) 2024/2747, 2024.: theoretical aspect. *Bulletin of the Khmelnytsky Institute of Regional Administration and Law*. 1-2, 156–161 [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 25.01.25

Прорецензовано / Revised: 10.02.25

Схвалено до друку / Accepted: 26.02.25

Sofia SHUSTENKO, PhD (Polit.), Assist.

ORCID ID: 0000-0001-5815-7236

e-mail: s_shustenko@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE PROBLEM OF PROTECTING HUMAN INFORMATION RIGHTS: POLITICAL AND INSTITUTIONAL CONCEPT OF THE ACTIVITIES OF THE COUNCIL OF EUROPE

Background. Numerous scientific studies emphasize that the problem of ensuring human information rights by the Council of Europe in times of global political transformations and the information and communication revolution is gaining increasing importance and relevance. In the context of the transformation of the current system of international relations and the formation of a new international and world order, the main task of the Council of Europe is to regulate the legislative systems of the member states to guarantee liberal democracy, which are specified in the European Convention on Human Rights (1950) and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1953). The aim was to investigate one of the key problems of the information policy of the Council of Europe - ensuring human information rights in the modern world.

Methods. The following methods were used: system analysis, system approach, institutional approach, historical method, method of structural-functional analysis.

Results. Currently, open access to information is one of the basic principles of a democratic state and is guaranteed by the constitution. The process of providing public services has been transformed with the development of computer technologies, replacing almost the entire system of traditional government mechanisms.

Conclusions. It was revealed that the activities of the Council of Europe have a significant impact on the formation and functioning of the system of information rights on the European level. These rights are reflected in many international legal acts of the Council of Europe and, as a means of implementation or taking into account by states in the exercise of their law-making, are enshrined in the national legislation of the member states of the Council of Europe. The European Court of Human Rights is not only a significant structure for state methods of protecting human rights, but also, thanks to its decisions, which have a precedential character and are recognized as a source of law, makes a significant contribution to the implementation and protection of information rights.

Keywords: Council of Europe, information rights, global political transformations, European area.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.